

Посвалюк Д. А., здобувач вищої освіти;
Родигін К. М., канд. філос. наук, доцент,
доцент кафедри журналістики та соціальних комунікацій
ДонНУ імені Василя Стуса

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ВІЗУАЛЬНОМУ МИСТЕЦТВІ ТА ПРОПАГАНДІ: ІННОВАЦІЇ, ДИПФЕЙКИ, ВИКЛИКИ

У тезах розглянуто вплив штучного інтелекту (ШІ) на розвиток візуального мистецтва та медіа. Проаналізовано можливості генеративних мереж і глибинного навчання у створенні художніх творів, а також у сфері кіно та інформаційного впливу. Особливу увагу приділено використанню дипфейків у фільмі «Смерть Путіна» як прикладу симбіозу мистецтва, ШІ та політичного меседжу. Розглянуто виклики етики та дезінформації, пов'язані з такими технологіями.

Ключові слова: штучний інтелект, візуальне мистецтво, дипфейки, генеративні мережі, авторське право, етика, пропаганда, кінематографія, цифрові аватари.

Останніми роками технології штучного інтелекту значно вплинули на розвиток візуального мистецтва. Генеративні нейронні мережі (GAN), глибинне навчання та інші інструменти на основі ШІ стали основними засобами створення художніх робіт. Зокрема, генеративні моделі, як-от DALL·E 2 від OpenAI та MidJourney, дають змогу створювати зображення за допомогою текстових запитів. Це допомагає не тільки художникам, але й будь-яким користувачам створювати складні й емоційно насичені зображення та дипфейки.

Згідно з прогнозом дослідницької організації International Data Corporation (IDC), світовий ринок програмного забезпечення для ШІ зросте з \$64 млрд у 2022 р. до майже \$251 млрд у 2027 р., що свідчить про швидке зростання технології ШІ в різних галузях, зокрема у візуальному контенті [1].

ШІ також активно використовується в кінематографії. Яскравим прикладом став польський політичний трилер «Смерть Путіна», де для зображення президента РФ Володимира Путіна використано унікальну технологію deepfake на основі ШІ.

Режисер Патрик Вега, зіткнувшись із тим, що жоден актор навіть із гримом не здатен достовірно передати образ «політичного монстра», вирішив створити нову технологію. Після невдалих спроб співпраці з лос-анджелеськими та європейськими студіями, які не могли забезпечити потрібний рівень емоцій та сталість обличчя у складних сценах, Вега зібрав власну команду спеціалістів.

Результатом стала система Exis AI – «диджитал-мейкап», що працює на базі дев'яти рушіїв штучного інтелекту. Вона накладає цифрове обличчя Путіна на актора в реальному часі. Система не вимагає втручання людини й функціонує як

мережа автономних ШІ-агентів. Створення технології зайняло майже два роки й потребувало \$3,5 млн інвестицій. Ще \$7 млн було вкладено у технологічний холдинг AIO Technology у Швейцарії, який Вега створив для розвитку надреалістичних 3D-аватарів – цифрових інфлюенсерів, персонажів.

Образ Путіна у фільмі змодельований так, щоб максимально точно передавати міміку й рухи, для чого виконавець головної ролі два роки навчався фізичній імпровізації, максимально наближеній до реальної поведінки президента РФ. Але попри високу технологічну складність, у низці сцен цифрове обличчя Путіна виглядає дещо штучно – глядач легко помічає характерну пластику deepfake-ефекту й певну емоційну «плоскість», яка часто супроводжує такі рішення [2].

Іншим прикладом використання дипфейку, створеного за допомогою ШІ, цього разу для поширення дезінформації в межах інформаційної війни, став фейковий відеозапис зі «зверненням президента України Володимира Зеленського», який з'явився в березні 2022 р. У ролику президент нібито закликав українських військових скласти зброю. Відео було змонтоване з використанням неймереж, які змодельовали міміку, голос і рухи голови, проте воно виглядало правдоподібно лише на перший погляд: тулуб і шия були абсолютно нерухомі, що виглядало як неприродне приєднання голови до «чужої шиї». Попри технічну недосконалість, цей дипфейк викликав значну увагу в медіа та соцмережах. Відео було поширене на зламаних українських сайтах новин і в Telegram-каналах, а сам факт його появи підкреслив, наскільки серйозним може бути вплив візуального ШІ на інформаційну безпеку. Фальшиве звернення оперативно спростували українська влада та сам Зеленський, однак цей кейс увійшов до списку перших масштабних спроб використання deepfake у війсьній пропаганді в реальному часі [3].

Штучний інтелект стає не лише інструментом художнього вираження, а й засобом формування політичного нарративу. Приклади на кшталт «Смерті Путіна» чи дипфейку із Зеленським демонструють потенціал ШІ у кіномистецтві, інформаційній війні та його недосконалості на поточний момент, але також акцентують на необхідності етичного та правового регулювання. В епоху постправди візуальні ШІ-технології можуть як розширювати можливості митця, так і стати інструментом дезінформації – залежно від намірів автора.

Список літератури

1. IDC Forecasts Revenue for Artificial Intelligence Software Will Reach \$307 Billion Worldwide in 2027. URL: <https://www.idc.com/getdoc.jsp?containerId=prUS51345023>
2. Масенко В. «Смерть Путіна» за \$15 млн. Фільм польського режисера Патрика Веги про крах президента РФ покажуть у 64 країнах. Що варто знати перед переглядом? *Forbes.ua*. 11.01.2025. URL: <https://surl.lt/dbyhjj>
3. Перевірка факту: На відео НЕ здача Зеленського – це дипфейк. *LeadStories*. 22.03.2022. URL: <https://surl.li/pvckmt>